

Súhrnný prehľad učiva slovenského jazyka - 5. ročník

pojem	definícia	príklad
vety podľa obsahu	✓ <u>oznamovacie</u>: končia bodkou . ✓ <u>opytovacie</u>: končia otáznikom ? ✓ <u>rozkazovacie</u>: končia výkričníkom ! ✓ <u>želacie</u>: sú výzvy, aby sa niečo nestalo alebo stalo, nájdeme tam častice bárs/kiežby, aby, žeby, keby, nech, bodaj: končia výkričníkom ! patria k nim aj <u>pozdravy a klatby</u>	Dnes bude svietiť slnko. Prídeš zajtra k nám? Zatvorte okno! Keby sme už boli doma! Nech sa nám darí! Dobrý deň! Bodaj by ťa hus pečená kopla!
zvolanie = zvolacie vety	!!!!všetky druhy viet /oznamovacie, rozkazovacie, želacie i opytovacie/ môžu mať podobu zvolania ✓ v ústnom prejave majú zvýraznenú intonáciu - a v písomnej podobe píšeme za zvolaním výkričník	Dovidenia! Idú k nám hostia! Umyť ruky! Čo si jej to povedal?!
melódia viet	✓ klesavá – oznamovacie vety - rozkazovacie - želacie - opytovacie dopĺňacie /majú na začiatku opytovacie zámeno/ ✓ stúpavá – opytovacie zisťovacie	Idem dnes s tebou do kina. Umy si ruky! Keby som už bol doma! Kto mi pomôže? Prídeš si zobrať veci?
slovosled	poradie slov vo vete	
spoluhlásky podľa znelosti	✓ znelé ž d' vg h zd dž b dz ✓ neznelé Šťefka chystá čepiec. ✓ zvučné m,n,ň,l,l',r,j	
spodobovanie	prispôsobenie sa hlásky vo výslovnosti nasledujúcej hláske ✓ vzniká, keď sa stretne znelá a neznelá spoluhláska 1. spodobovanie na konci slova pred prestávkou 2. spodobovanie vo vnútri slova 3. spodobovanie na hranici slov	b sa spodobuje na p tvaroh vrabca kvet vonia
prozodické vlastnosti = zvukové vlastnosti reči	✓ prestávka – prerušenie prúdu reči na istý čas /prirodzená, významová/ ✓ dôraz – zdôraznenie najdôležitejšieho slova vo vete /v pokojnej vete je na poslednom slove/ ✓ sila hlasu – vyjadruje vzťah hovoriaceho k obsahu reči ✓ prízvuk – výraznejšie vyslovenie slabiky, v slovenčine je na prvej slabike /tretej atď./ ✓ melódia vety ✓ tempo	
zámená	✓ osobné základné– zastupujú pomenovania osôb ✓ osobné prívlastňovacie – vyjadrujeme nimi vlastnícke alebo príbuzenské vzťahy zámená skloňujeme	ja, ty, on, ona, ono, my, vy, oni, ony môj, tvoj, jej, jeho , náš, váš, ich
číslovky	✓ základné – pomenúvajú počet osôb, vecí,... !!!!píšeme s mäkkým i/í ✓ radové – pomenúvajú poradie osôb, vecí, ... !!!!píšeme s tvrdým y/ý	jeden, dvadsať prvý, tretí, desiaty, tisíci
podstatné mená	plnovýznamový ohybný slovný druh, ktorý pomenúva osoby, zvieratá, veci, rastliny, vlastnosti, deje, vnútorné stavy ✓ ohýbame skloňovaním ✓ určujeme tieto gramatické kategórie- rod, číslo, pád, vzor a pri p.m. m.r. životnosť	Juraj, líška, kvet, stolička, krása, nenávisť, krik, zlosť <i>pod nohou</i> – ž.r., Sg., I, žena
podstatné mená mužského rodu	✓ životné /chlap, hrdina/ ✓ neživotné /dub, stroj/ chlap – životné p.m. m.r. zakončené na spoluhlásku alebo samohlásku –o hrdina – životné p.m. m.r. zakončené na samohlásku –a dub – neživotné p.m. m.r. zakončené na tvrdú a obojakú spoluhlásku- tvrdý vzor!!!! stroj – neživotné p.m. m.r. zakončené na mäkkú spoluhlásku	herec, stavbár, dedo, strýko hokejista, sudca les, stôl kroj, topol'

podstatné mená ženského rodu	žena – p.m ž.r. zakončené na samohlásku –a, pred ktorou je tvrdá alebo obojaká spoluhláska – tvrdý vzor!!!! ulica - p.m ž.r. zakončené na samohlásku –a, pred ktorou je mäkká spoluhláska dlaň - p.m ž.r. zakončené na spoluhlásku, ktoré sú v G Sg. zakončené na samohlásku –e kosť - p.m ž.r. zakončené na spoluhlásku, ktoré sú v G Sg. zakončené na samohlásku –i	chata, žaba pivnica, čerešňa loď – lode step – stepi !!!! pamäť počítača – dlaň pamäť ľudská - kosť
podstatné mená stredného rodu	mesto – p.m. s.r. zakončené na samohlásku –o srdce - p.m. s.r. zakončené na samohlásku – e dievča - p.m. s.r. zakončené na samohlásku –a vysvedčenie - p.m. s.r. zakončené na dvojhlásku –ie !!!! pri skloňovaní podľa vzoru vysvedčenie <u>neplatí pravidlo o rytmickom krátení</u>!!!!	ucho, tlačivo more, nástupište dvojča, húsa, mača zdravie, svitanie
prídavné mená	ohybný plnovýznamový slovný druh, ktorý pomenúva vlastnosti, pýtame sa naň Aký? Aká? Aké? Ktorý? Čí? ✓ ohýbame skloňovaním akostné prídavné mená- nevieme vysvetliť, ako pomenovanie vzniklo ✓ ohýbame aj stupňovaním /3 stupne/ 1. stupeň veselý 2. stupeň veselší 3. stupeň najveselší	biely, suchý, malý, štíhly
vzor pekný	skloňujeme prídavné mená, ktoré majú pred ohýbacou príponou tvrdú alebo obojakú spoluhlásku - tvrdý vzor okrem !!!!! N Pl. /keď sú viacerí/	studený, nový, bledý bledý človek ale !!! bledí ľudia
zhoda podstatných a prídavných mien	zhodujú sa v rode, čísle, páde	
vzor cudzí	skloňujeme prídavné mená, ktoré majú pred ohýbacou príponou mäkkú spoluhlásku	svieži, hrací, stierací
slovná zásoba 1	✓ synonymá slová rovnakého alebo podobného významu ✓ antonýmá slová opačného významu ✓ homonymá slová s odlišným významom ale rovnakou formou	pekný, krásny vysoký-nízky oko – ako časť tela oko – na pančuchách
slovesá	ohybný, plnovýznamový slovný druh pomenúva, čo osoby, zvieratá a veci robia alebo čo sa s nimi deje ✓ ohýbame časovaním ✓ určujeme tieto gramatické kategórie: osoba, číslo, čas ✓ pravopis – pri všetkých ohýbaciach príponách sa píše mäkké i/í	rásť, spievať, kráčať robí, robíš, robil, robil
odvodzovanie predponami	spôsob vzniku nových slov, pridaním predpony pred slovo	predstieral, odložil, roztvoril
slovná zásoba 2	✓ prirovnanie- vzniká prirovnávaním jedného predmetu k inému ✓ porekadlo – obrazné pomenovanie nejakého javu, ktoré <u>nemá ponaučenie</u> ✓ príslovie – obrazné pomenovanie nejakého javu, ktoré <u>má ponaučenie</u> ✓ pranostika – ľudová múdrosť s predpovedňou počasia	Mocný ako medveď. Vzal nohy na plecia. V núdzi poznáš priateľa. Martin chodí na bielom koni.
slovná zásoba podľa spisovnosti	✓ spisovné slová – slová, ktoré používame vo verejnom styku – v škole, v úradoch, v tlači, televízii/ ✓ nepisovné slová = nárečia – slová, ktoré sa používajú v nejakom nárečí a v súkromí <u>nárečia</u>: stredoslovenské západoslovenské východoslovenské	